

vroeger & *nu*

Denderhoutem

HITTEN-
BORREKEN

Chapelle
Notre Dame
des Sept Douleurs

DENDERHAUTEM

H.
VOSSSEL

Chapelle
Ruibrœck

Atom De plesj- 2012'

Denderhoutem Dorpplaats

De plesj - 1950

Terdinden

De turfboer

Beeldhouwer Bart Bogaert over zijn creatie: 'de sokkelzuil symboliseert het drogen van de turfblokken, terwijl de sculptuur een beeld geeft van de ontginning of het steken'.

De turfboeren van Atom

Denderhoutem is samen met Kerksksen de Haaltertse deelgemeente waar de inwoners prat gaan op een bijnaam: 'de turfboeren of assepoeffers'.

Het dorp was vroeger een bosrijk gebied. Eeuwenlang vielen bladeren en dode plantenresten in de Atomse beekvalleien en deze zijn zo onder water terechtgekomen. Normaalgezien wordt dood plantenmateriaal snel afgebroken door de aanwezigheid van zuurstof en de werking van de bacteriën. Rotting kon niet plaatsvinden, omdat rottingsbacteriën zuurstof nodig hebben. Bij gebrek aan zuurstof gaat de afbraak langzamer dan de ophoping, waardoor veenvorming optreedt. Veenvorming is een natte en sponachtige grondsoort, die opgebouwd is uit dood plantaardig materiaal. In gedroogde vorm staat het bekend als turf.

Het diende als brandstof en werd met speciale spaden gestoken en in rijen te drogen gelegd. Soms werd het ganse gezin ingeschakeld.

Het steken van turf begon in het begin van de 18e eeuw. In de Staten van Goed worden 'Swittens, de Leebeeckmeersen, meersch ten Daele, Stichelen en Vondelen' vermeld als ontginningsplaatsen.

Boven de 't Kosterhuis

Ere wie ere toekomt: op de eerste postkaart - een zicht vanop de hoek van de kruising van 'De Kat' (nu Advokaat De Backerstraat) en de Molenstraat.

Centraal op de foto (1904) de Sint-Amanduskerk die in 1901 vergroot werd met de twee zijbeuken.

Links ervan het 'kosterhuis', oorspronkelijk volgens de kadastrergegevens de herberg van Jozef de Schrijver, waarvoor Alphonse Van Damme, opdrachtgever van de reeks prentkaarten, poseert met zijn echtgenote en zijn tien kinderen.

Meer dan anderhalve eeuw heeft deze familie de kerkdiensten met zang en orgelspel opgeluisterd in de parochiekerk.

Rechts nog een gedeelte van het nieuwe klooster der Apostolinnen en links de woonst van de landbouwersfamilie August Hosselaer. Deze zal later plaats ruimen voor café America van Philemon D'Haem, later de herberg van 'Jefken Triest', bode van de socialistische mutualiteit.

De laatste bewoner van het kosterhuis was koster Hubert Van Damme, de zoon van Alphonse, die als ongehuwde in het ouderlijk huis bleef, samen met zijn twee ongehuwde zussen, die er een winkel uitbaatten (koloniale waren, zaden, suikerbollen en ook de fameuze Expo 58-broodjes). Uiteraard kon je er ook terecht voor doop- en communieprentjes.

Het pleintje ervóór was generaties lang de vaste staanplaats van 'de biëjestenmarchands' op de Atomse jaarmarkt, van 'de rups' en 'het spokenkot' met de kermis.

Barendorp Het oud klooster

Hetzelfde pleintje enkele jaren later maar vanaf de kerk gefotografeerd in de richting van 'de Kat', de huidige Advokaat De Backerstraat.

Rechts het kostershuis, links het imposante klooster gebouwd in 1900 door de gebroeders De Coorde, op de plaats van het vorige klooster.

Op de achtergrond zien wij één van de eerste elektriciteitscabines van het dorp.

Rechts op de hoek van de Kat en de Teerlingstraat de woning van de erfgenamen Hosselaer. Philemon D'Haem, die er café Amerika bouwde, het (latere) lokaal van de Atomse socialisten.

De smalle voorbouw werd later toegevoegd en zou dienen als lokaal van de socialistische mutualiteit 'Bond Moyson'.

Na zijn overlijden nam schoonzoon Marcel Wijnant de herberg over. 'De Zwetten' werd een begrip tot ver buiten Atom. Op zijn beurt liet hij zaak over, die nu als Tavernie Het Torenhof verder leeft. Het twee verdiepingen tellende huis op de Kat is de herberg van Aloysius Goubert en Philomena Van Gucht.

Het 'nieuwe' klooster kwam ter vervanging van het pas 10 jaar 'oude' klooster dat pastoor Van de Putte had laten bouwen. Het feit dat lokaal daensist voorman Aloïs De Backer, schepen Aloys Brijs

en onderpastoor August Van der Linden volop had gesteund bij de Zusters Apostolinnen in Gent om het door pastoor Van de Putte gebouwde klooster te vervangen door een nieuw klooster zat de pastoor heel diep en zou de relatie tussen beiden nog meer vertroebelen.

De zusters verstrekten hier onderwijs maar verzorgden er ook bejaarden.

25 mei 1904: In het klooster van Denderhoutem is de zuster les aan het geven. Al de kinderen weten dat advocaat De Backer erg ziek is. Het raam staat open. Plots passeert daar zuster Bernardine en al de kinderkopjes draaien in de richting van het venster. Zuster Bernardine kijkt naar de zuster die voor de klas staat, steekt haar gestrekte wijsvinger naar boven en fluistert, terwijl ze naar de hemel blijft wijzen: Monsieur De Backer. De kinderen begrepen dat advocaat De Backer gestorven was.

Uiterst links, de winkel van Désiré Goubert. Tegenover de ingang van de kerk bevond zich vroeger de Brouwerij Schouppe. Tussen beide eigendommen op het voetpad de vierkante roepsteen van waar tot de Tweede Wereldoorlog de champetter (*den bosjer*) na de hoogmis de besluiten van het schepencollege met luide stem aflas.

Al deze panden zouden in de loop der jaren stuk voor stuk verkaveld worden en handelszaken herbergen met ronkende namen als 'Mandje Kaloe' (Amand Wynant, ene zijde café, later groentewinkel, andere zijde winkel garen, knopen), Café Bij Doren (Isidoor Kiekens), 'Trek Maria' (Coppens, ene zijde snoepwinkel, andere zijde verfwinkel Gilbert Van der Burght, 'de verver'), de kledijwinkel van Jefken Vijverman 'de Keeper' en 'de Patisserie' Van der Hoeven.

Bavendorp

De kerkberg

Berg? Tot de gemeente besloot de kerkberg af te vlakken vroeg menig vroeg-pendelaar zich bij sneeuwweer af of de bus naar Denderleeuw wel de kerkberg ging opgraken...

Hiernaast nog één van de oudste postkaarten (1904) van Alph. Van Damme. Rechts de vernieuwde en vergrote kerk.

Uiterst links (naast het Pastoriestrètjen) de klerenwinkel van Paulina De Winter. Ernaast, met het lage dak, het huis van Ghislenus-Joannes Lercangée met rechts ervan (met volwaardige verdieping) de woning van Rosalie Lercangée 'Cangées Lie'. Haar dochter Celeste zou er jaren een winkel uitbaten met haar echtgenoot Richard Coppens die trouwens depot hield voor de Belgische Boerenbond.

Van het oude kerkhof is slechts de grafsteen van ene Maria Van Yper overgebleven. Ze werd in Denderhoutem geboren op 18 november 1708, huwde op 25-jarige leeftijd met Adrianus Redant en baarde niet minder dan 16 kinderen!

Beide eigendommen maakten oorspronkelijk deel uit van één familie-eigendom van kerkmeester Cornelius Lercangée en diens echtgenote Marie-Antoinette Schollaert die er ook een herberg uitbaatten.

Het witte huis in het centrum, links van de oude brouwerij Schouppé, was het oorspronkelijke huis van Gust Goubert, vader van Désiré.

Onderaan links, met de personages, de estaminet van Jean Baptist Van De Velde. Ernaast grenzend aan het Pastoriestrètjen, de woning van Felix De Winter, landbouwer en olieslager. Hij was de zoon van Jozef en Barbara de Sadeleer, dochter van de Haaltertse burgemeester.

Aan de overzijde met de hoge poort, het imposante prachtige herenhuis uit 1778 van zijn broer notaris Charles De Winter.

Kerkberg Rondom de kerk

Het monument van de gesneuvelden

De gedenkzuil kwam er op initiatief van de Atomse soldaten die de oorlog 14-18 hadden overleefd. De aankondiging die de inwoners uitnodigde om ook hun duits in het zakje te doen voor de oprichting van een monument was gedateerd 7 juni 1919 en was ondertekend door H. De Wilde en Achiel Ysebaert. De soldaten zelf verzamelden 192,5 Bfr. van hun karige soldij. Het monument zou oorspronkelijk op het bovendorp worden geplaatst 'op de publieke plaats tusschen de kerk en Mr. Alfons Van Damme', maar kwam uiteindelijk terecht op de zuidkant van de kerk.

Het Heilig Hartbeeld

In 1909 riep kardinaal Mercier op tot het verenigen van de mannelijke gelovigen in retraitebonden. Door hun ijver en vroomheid moesten ze alle mannen van de parochie aanzetten tot een meer christelijk leven. Elk lid diende een rode (m)/groene (v) lidkaart af te geven bij het communiceren, die dan werd afgestempeld als bewijs van aanwezigheid.

Het H. Hartbeeld werd geschonken door het echtpaar Franciscus-Josephus De Schryver en Rosalia Irena De Schrijver. Het werd plechtig ingehuldigd op 11 augustus 1929 en stond op de zuidkant van de kerk. Jaren later zou het verplaatst worden naar het bovendorp op de huidige plaats.

Denderhoutem
Binnenste der Kerk

DENDERHOUTEM. — Innensicht der Kerk.

DENDERHOUTEM. — DE KERK.

Utg. Alph. Van Bussow.

Denderhoutem. — Kerk. Binnensicht

Baren-dorp Sint-Amanduskerk

Het vervallen en te klein geworden gebouw werd in 1899/1900 hersteld en vergroot onder pastoor Willem Van de Putte, de grote tegenspeler van Advocaat De Backer.

Dat Alphonse Van Damme begon met het uitgeven van prentkaarten had ongetwijfeld te maken om de werkzaamheden aan de kerk.

Eén van zijn allereerste, nog met de hand ingekleurde kaart, is een binnenzicht van het vernieuwde gebouw.

Scherpere foto's van deze muurschilderingen zullen wij later terugvinden op de prentkaarten uitgegeven ca. 1913 door drukker F. Scheerlinck en de reeks uitgegeven door Amandus Van Keymeulen, ca. 1923 waarop vooral de guirlandes boven de glasramen in het koor en de sierbanden tussen de ramen van zijbeuken opvallen.

In 1937 liet pastoor Peerenboom de gebroeders Gilbert en Richard Van der Burght het koor herschilderen, inclusief de (later overschilderde) wandschildering die de trektocht van de Israëlieten naar het Beloofde Land uitbeelde. Tijdens de restauratie van de kerk onder pastoor Richard Schockaert in 1977 werd het schilderij overschilderd.

DENDERHOUTEM. — BINNENDEEL DER KERK.
Ting. Alph. Van Damme.

Benaestaplesj

Naar beneden

Het huis rechts vooraan, verborgen door een kar, was eigendom van Felix De Winter; aanpalend de woning / café van sjampetter Leopold Van Rossen-Wijnant.

Het lage gewitte huisje er aanpalend omvatte de melkerij met een paar kleine woonruimtes. Dit gebouw, in de volksmond 'De Trapkes Op' genoemd, was eigendom van R. Van den Storme-D'Haeseleer, samen met het hoge huis dat zij zelf bewoonden.

Aangebouwd had men 'Bakkers' (vader Philemon Van den Steen-De Brouwer was bakker).

Op de hoek, aan het voetpad, treffen wij de herberg aan van J.-Bt. Franckx-De Putter.

Het laatste aan die kant, haast onzichtbaar op de foto door de schaduw, werd bewoond door het grote gezin Fr. De Coorde-Van der Biest.

Links boven, naast het meisje, herkennen wij nog een deeltje van het café van Donatus De Rijck wiens zoon Désiré en echtgenote Maria De Bruyn later de kruidenierszaak 'De Welvaart' zouden uitbaten.

Het lage gewitte huis is van Fr. Van der Borghht en de daensistische bank 'De Volkswil' zou er actief zijn.

Het hoge aanpalende huis (met de drie dames in het deurgat) was van Severinus Ysebaert (*Frin*), die er een houtzagerij exploiteerde. Volgt het hoekhuis, de schoenwinkel van Petrus-Gustaaf De Schepper-Maria-Livina Verbeeren.

Even voorbij het kleine straatje (bekend als het Vuilstraatje) zien wij een deel van de woning van René De Vriendt-Maria-Victorine Beckman. Ernaast dat van Ursula Souffriau.

Het lage hoekhuis (aan de straat die naar Terlinden loopt) de herberg 'In 't Gemeentehuis' maar tevens de boerderij van Achiel Cobbaert.

Helemaal achteraan, in het midden van de foto, de (witte) woning van bakker Jules De Winter. Achteraan was er een zaaltje waar de daensisten vergaderden.

Ernaast, op de hoek van het dorp en de huidige Nieuwstraat, café 'Bij de Kuiper' van kuiper Theofiel Triest en Marie-Thérèse De Schepper. Na zijn dood werd de eigendom in 1923 verkocht aan Felix Bernardus Van Impe-Maria-Clotildis Pardaens die het kort nadien volledig zou herbouwen.

Blikvanger is echter de openbare pomp met gaslantaarn. Tot het begin van de 20e eeuw waren de dorpingen voor hun watervoorziening afhankelijk van regenwater dat via daken en goten werd opgevangen. Drinkwater was een schaars goed, zeker in perioden van langdurige droogte. De cholera, veroorzaakt door besmet water, had in 1849 lelijk huis gehouden in het dorp en dus zorgde het gemeentebestuur ervoor dat er extra waterputten met pomp werden gegraven.

Tussen de beide wereldoorlogen in onderging het dorp een serieuze gedaanteverwisseling.

De herberg/boerderij 't Oud Gemeentehuis, de bakkerij De Winter en het oude huis van kuiper Theofiel Triest werden afgebroken en in de plaats kwamen, voor die tijd, uit de kluiten gewassen gebouwen met verdieping.

Jules De Winter zal een carrièreswitch maken van bakkersgast naar kleermaker en er op de plaats van

het ouderlijke huis een textielhandel beginnen. Zijn dochter Jeanne zal er blijven wonen. Ze wordt onderwijzeres en zal generaties Atomse jonge gasten leren lezen en schrijven in de gemeentelijke jongensschool, nu Sint-Aloysiusbasisschool in de Zonnestraat.

Bewaaste plesj

Naar boven

Er wordt volop gewerkt aan de notariswoning van Charles De Winter. Rechts ervan de toen nog onverkavelde woning Van Damme met ernaast het café van Amand Souffriau en later overgenomen door dochter Victorine die huwde met Alfons Van Nerom.

Aan de overzijde de pomp met gaslantaarn voor de nieuw opgetrokken woning met halve verdieping op de grond van Felix De Winter.

Rechts de estaminet van Amand Souffriau en Valentine De Schepper, het latere café van Alfons Van Nerom en Victorine Souffriau.

Het benedendorp met uiterst links het huis van bakker Pros Van den Steen, ernaast 'De Trapkes Op' met de 'Stoker's trap' de geliefkoosde pleisterplaats van de toenmalige jeugd.

Vervolgens de woning/café van sjampetter Leopold Van Rossen-Maria-Julia Wynant en de (verhuurde) eigendom van Felix De Winter.

Aan de overzijde van de straat de reeds in twee verkavelde woning van notaris Charles De Winter, het rechter deel met poort, behoorde toe aan Gustave Van Vaerenbergh-Mathé die het in 1948 verkocht aan Frans Van Rossen (*Sooi uit den Duivenbond*). Het linker deel behoorde toe aan Karel-Jozef Bayens. Eerst trok onderpastoor De Wolf er in maar later werd het een dorpscafé.

Ernaast het ook reeds verkavelde grootouderlijk huis van stamvader-koster Philipus Van Damme. Links werd het de kledijwinkel van Albert Van Rossen en rechts woonde Cyriel Van Damme, (*Kosters Cyriel*), zoon van Alphonse, die zelf geen drukkerij had maar zijn drukwerken elders uitgaf.

Links, achter de pomp, de winkel van Anna Christi-aens, (*Pomp Anna*), een weduwe die in 1948 uit Aspelare naar Atom kwam wonen met haar 5 kinderen. Haar winkel was een soort bazaar: gordijnen, en allerlei snuisterijen, beeldjes, krulspellen, zelfs toen al lippenstift! Anna hield haar bazaar open tot rond 1965 en kocht toen het huis naast de Rialto (begin van Terlinden). Ze kreeg de bijnaam om het onderscheid

te maken met haar buurvrouw Anna De Winter die naast haar een winkel had van potten en pannen, nu de strijkwinkel.

Rechts boven herkennen wij aan het uithangbord op de gevel het lokaal van de duivenmaatschappij 'Eendracht' opgericht in 1940 en toen nog eigendom van Gustave Van Vaerenbergh. Frans Van Rossen kocht het in 1948 en de duivenmaatschappij zou er blijven tot 1988 zij het onder verschillende uitbaters. In de monumentale poort werden een tijd lang ook groenten verkocht. Ernaast de kledijwinkel van Albert Van Rossen (*Albert Taxi*).

Rechts vooraan de luifel van de schoenwinkel 'De Silver Slipper' waar echter niet alleen de schoenen van het gelijknamig Atoms schoenfabriekje 'bij Kaar' (Oscar Souffriau) werden verkocht. Iets hogerop de kruidenierszaak 'De Welvaart' van Désiré De Rijck.

Onderaan rechts de prentkaart die model zou staan voor een gravure van Albert De Cooman, uitgegeven door pastoor R. Schocckaert in een oplage van 150 exemplaren ten voordele van de restauratiewerken van de Sint Amandus-parochiekerk.

Bonesta plesj Driekoningen

Reeds in 1738 werd verwezen naar een soort Driekoningenviering in onze regio:

“ze kwamen zich gesaemdlyck en vroijelyck vermaken, hunne aangezichten waren bedekt, ze droegen vrouwenhoeden en ze begonnen ‘stommelinkx’ te dansen en te springen”.

De kunstenaar, Patrick Van Craenenbroeck, verwoordt het als volgt:

“Met dit beeld heb ik het sociaal gebeuren en het feestelijke karakter van het Driekoningenfeest te Denderhoutem proberen vast te leggen: geen drie koningen in hun klassieke houding met goud, wierook en mirre, maar een houding vol expressie en dynamiek. Verder drie figuren met blijde gezichten die als vuurwerk in verschillende richtingen de ruimte in springen, kinderen die deelnemen aan het gebeuren, de ‘open deur’ en de sterren van de sterrenworp”.

Terlindenstraat

Deze prentkaart ca. 1920 toont ons de Terlindenstraat gefotografeerd van op het benedendorp richting Ninove.

Links café 't Oud Gemeentehuis', rechts het estaminet van Jules De Winter. Aanpalend links het huisje van (Paulina) Valentine Van der Biest.

Het hoge witte huis achteraan behoorde toe aan Joseph Souffriau. De familie Camille Souffriau-De Bolle was afkomstig van Koekelberg/Vondelen en had vier kinderen. Oscar en Elvire emigreerden naar Amerika, maar Oscar kwam na enkele jaren terug. Hun zus Caroline huwde met François Callebaut die een houtzagerij runde op Koekelberg en op een bepaald ogenblik alle bierbakken voor de Aalsterse brouwerij Zeeberg leverde.

Hun broer Joseph huwde de Antwerpse Maria Van Ravensteyn, voor iedereen in Denderhouthem gekend als 'Miet'. Zij kochten de vroegere textielfabriek in de Dorpsstraat inclusief de bijhorende grote tuin. Joseph, schrijnwerker van beroep, maakte van het pand een danszaal met café.

Toen zijn broer Oscar later terugkeerde van Amerika verkocht Joseph een deel van de tuin aan zijn broer en begonnen ze samen een groot- en kleinhandel in kloefen.

In 1934, in volle crisis, bouwde Joseph een nieuwe zaal en startte een bioscoop, eerst onder de naam Modern, later als zaal Casino. Met de kermis werd de zaal omgevormd tot balzaal.

Terlindenstraat

Terlinden

Toen Joseph onverwachts overleed nam zijn dochter Anna de cinema over en werd daarmee één van de eerste vrouwelijke cinema-uitbaatsters in België. Er werd elke week cinema 'gespeeld' en enkel met Driekoningen en met de twee kermissen Atom werd de zaal omgevormd tot balzaal. De cinemastoelelen werden vervangen door tafels en stoelen.

Ook werden er bonte avonden georganiseerd en passeerden er grote namen op het podium zoals Bobbejaan Schoepen, La Esterella, Jean Walter.

In 1960 nam het echtpaar Raes-Souffreau onder de impuls van zoon Paul, Cinema Central in Ninove over, waar nu nog altijd 35mm films worden geprojecteerd. Josephs broer Oscar begon zich te specialiseren in het fabriceren van schoenen en pantoffels.

Ernaast dezelfde straat, toen de 'Mevrouw Eudoxie De Keyserstraat', naar de naam van de hoofdonderwijzeres van de gemeentelijke meisjesschool, in de volksmond ook de Madeleinestraat genoemd.

Rechts woonde Oscar Souffriau en Emilie De Luyck. Hij verbleef een tijdje in Amerika, kocht bij zijn terugkeer een deel van de grote tuin van zijn broer Joseph en begon schoenen en pantoffels te fabriceren in zijn schoenfabriekje 'De Silver Slipper' beter bekend als 'Bij Kaar'. Gedurende vele jaren zou hij, en later zijn beide zoons, werk verschaffen in eigen dorp aan ontelbare Atomse mannen en vrouwen.

Het middelste huis met witte gevel en poort was van gemeentesecretaris Aimé Schouppe. Ernaast, tegenover de zaal Casino, had Richard Beekman, alias Sjakken, verschillende zaken: hij was niet alleen kolenhandelaar, maar ook fruithandelaar.

De naam Sjakken roept in Atom vooral herinneringen op aan Driekoningen- en kermisbals in zijn zaal Moderna. Het orkest Cubana was een vaste waarde in zaal Moderna maar Sjakken slaagde er ook in bekende Vlaamse en Hollandse artiesten naar Atom te brengen waaronder Arthur Blanckaert (alias Will Tura), Tony Sandler, Frieda Linzi, Jo Leemans en zelfs Johnny Jordaan! In de zaal casino speelden 'De Swinging Jaguars', waarschijnlijk beter gekend als 'De Doorbrekers'.

Atomse molens

Groebbemolen

Atom telde oorspronkelijk vijf windmolens en één watermolen:

- De Tabaksmolen op 'het Borreveld' (Kleine Daelstraat) stond tussen 1770 en 1842 tussen Ter Vondelen en de Stichelen. Deze molen werd gebruikt om snuiftabak te maken van tabaksbladeren en om specerijen te malen.
- De Schuytjizer's molen op het Hooiveld (tussen den Dries, Terwaerent en de Lebeke), die in 1918 werd afgebroken.
- De Smetjesmolen in de Molenstraat tegenover het kerkhof genoemd naar de Theofiel De Smet, de laatste molenaar. De molen werd tijdens de eerste wereldoorlog zwaar beschadigd en werd gesloopt in 1919.
- De Groebbemolen op het Wegveld (Vondelen) was oorspronkelijk eigendom van molenaar Dominicus De Graeve. De molen sneuvelde bij een zware storm in 1935. Achiël Coppens was er de laatste molenaar.
- De Warkesmolen genoemd naar molenaar Eduard (Warken) De Graeve langs de Iddergemse steenweg. De stenen molen werd gebouwd in 1891. In 1894 werd hij reeds aangedreven door stoomkracht. In 1926 verdwenen de wieken en in 1958 stopte de activiteiten. Naast de molenromp is er nu een landbouwbedrijf gevestigd van de familie Blomme.

Van de twee laatstgenoemde molens resten er nog foto's.

Warkesmolen

Minder bekend is de watermolen op Klein Herlinckhove in gebruik was van 1850 tot kort na 1875.

Nieuwstraat Nieuw klooster

Naast de pastorie ligt 'te Mielens', het nog altijd imposante herenhuis en de nu verdwenen fabriek van de rijke textielabrikant Emile Goubert en echtgenote Leontine Schoupe. Zijn fabriek werd later verbouwd tot 'Het Gildenhuis', het lokaal van de (conservatieve) Katholieke Partij. Op het gelijkvloers was een gelagzaal, een woonruimte voor de gerant en de 'Volksboekerij Katholiek Gildenhuis Denderhoutem'.

De ganse bovenverdieping was één grote zaal met plankenvloer en podium. Hier speelde niet alleen de katholieke toneelvereniging 'Nihil sine labore' maar repeteerde ook de katholieke fanfare 'Moed en Volharding'.

In 1959 diende een oplossing te worden gezocht voor de hopeloos verouderde klaslokalen in het oude klooster. De ongehuwde zussen Rachel en Coralie Goubert kwamen snel tot een akkoord met de Congregatie van de Apostolinnen te Gent waar ze hun intrek namen bij hun zus. Totaal afgeleefd werd het Gildenhuis gesloopt en kwam er op die plaats de kleuterschool van de nonnekens (nu KSA en VKSJ-lokaal).

Nieuwstraat

De pastorie

Het skelet van het huidige gebouw dateert uit 1767 maar in de zeventiende eeuw was er reeds een omwalde pastorie met strooien dak die in 1688 (na brand?) werd heropgebouwd.

Pastoor Cornelius Baeyens, zelf van Denderhoutem, had tijdens de Beeldenstorm de opgelopen schade op het einde van de 16e eeuw uit eigen zak hersteld.

Pastoor J. Fr Schoonheydt liet in 1824 de wallen 'uutschieten en ergraven', en pastoor P-J. Boel haalde in 1844 al het probleem aan van het vuile water uit de steenput ten gevolge van de turf en 'vuylen slykgrond'.

Interessant om weten is dat de C. Poppkaart van ca. 1840 ook een serieuze waterpartij aangeeft in de tuin van de pastorie die waarschijnlijk instond voor de regulering van de waterhuishouding. In de winter werd er zelfs op geschaatst.

In de loop der jaren onderging het gebouw heel wat veranderingen, zo verdween het dakvenster boven de deur, werd de rechtervleugel vergroot met een aanbouw en kwam er links een garage. De pastorie werd in 2004 stijlvol gemoderniseerd.

De kortste weg tussen de pastorie en de kerk loopt niet langs de voordeur over de straat maar langs de achterdeur en het (nog altijd) schilderachtige 'Pastorijstrètjen'

In de tuin van 'te Mielens', op de scheiding met de pastorie, bevond zich ook een Grot van O. L. Vrouw van Lourdes.

Holle Straet Molenstraat

Moeilijk te begrijpen is, dat in 1877 de 'Holle Straet', de huidige Molenstraat, nog een kouterbaan was die van het centrum naar de windmolen en de nabijgelegen Zevenkapel liep. Halverwege slechts één huis: dat van Franciscus Eeman en Maria Joanna Torrekens.

Op de prentkaart (ca. 1932) rechts het estaminet van Camille Van Den Brempt en Fidelia Van de Velde, later verkaveld in twee delen, links werd de woning van Miel Van den Berghe, ambtenaar van de Burgelijke Stand, rechts kwam Café 'Bij de Witten' van Maria Baeten en Arthur De Dobbeleer.

Links van de straat de boerderij van Kamiel Eeman en Irma De Winter, het linker deel werd 'café Televisie', er naast bouwden architect De Saedeleer en Rita Roelandt.

De witte zijgevel links was de woning van hoofdonderwijzer Oktaaf Bayens en Judoca Eeman. Onderwijzer Alfons Van Keymeulen, (*Kodde Fong*) zou het pand kopen en er een nieuwe woning laten bouwen.

Een andere prentkaart (ca.1904), het gemeentehuis en de gemeentescholen in de Molenstraat. De school met de twee bijhorende onderwijzerswoningen (één voor de jongens- en één voor de meisjesschool) met er tussenin het gemeentehuis kwamen er in 1872 naar een plan van de Gentse architect Van Houcke. De woning links van de schoolgebouwen was de eerder genoemde woning van hoofdonderwijzer Oktaaf Bayens.

Achteraan de muur die de woning van notaris August Van Oudenhove helemaal omringde. De huizen er voor waren respectievelijk de winkel van Hélène Van Rossen (*Tiebes Lène*) en Jozef De Cremer en van Amanus De Nul en Justine Sorgeloos (*Kloefkes Justine*).

De bouw van het nieuwe gemeentehuis in 1950 en de aanleg van een betonnen wegdek in 1953 waren de aanleiding voor het uitbrengen van een prentkaart. 'Tiebes Lène' en de jeugd van de wijk kijken nieuwsgierig toe.

In het gemeentehuis bevonden zich ook twee gedenkplaten aangeboden door de inwoners van verschillende dorpjes uit Nederlands Limburg die tijdens het slotoffensief van de Tweede Wereldoorlog een onderkomen vonden bij de Atomse bevolking. Deze platen bevinden zich nu in het museum WO II in het Warandegebouw in de deelgemeente Haaltert.

Molenstraat

Notariswoning

Notaris August Van Oudenhove liet de woning bouwen in 1903. Na het overlijden van notaris Maes eind januari 1890 kreeg hij de voorkeur op Aloïs De Backer die ook in de studie werkte en die gehoopt had zijn schoonvader te kunnen opvolgen. August engageerde zich in het lokale sociale en politieke leven. Hij werd in 1896 de eerste voorzitter van de pas opgerichte katholieke fanfare 'Moed en Volharding' en zetelde als katholiek gemeenteraadslid in Denderhoutem van 1904 tot 1920 (hij was in 1927 zelfs even schepen).

Hij instrumenteerde te Denderhoutem van 1890 tot 1922 toen zijn zoon Edgard benoemd werd tot notaris ter vervanging van zijn vader.

Bieruitzetter Frans Roelandt kocht het pand en zou jarenlang het bier van de Eeklose brouwerij Krüger verdelen. Oudere bierliefhebbers zullen met een zekere weemoed terugdenken aan de verdwenen Krüger Bock, Krüger Pils en Export. Zoon Paul Roelandt was in de zeventig en tachtiger jaren een gevierde zanger. Uiteindelijk zou hij kiezen voor een eigen juwelierszaak en bouwde tegen de notariswoning een moderne winkel aan die hij inmiddels al 30 jaar succesvol uitbaat.

Links tegenover de notariswoning staan landmeter en drukker Louis Firmin Scheerlinck en echtgenote. Hun zoon Georges zou de drukkerij overnemen.

Rechts, naast en vóór de villa van de notaris, de bakkerij van Albert De Winter, later de stoffenwinkel van zijn zoon Jules en dochter Olga.

Monument Advocaat A. De Backer

Einde 19de eeuw kwam het verbod om nog begravingen uit te voeren rondom het kerkgebouw. De kerkhoven aangelegd rondom de bidplaatsen dienden om hygiënische redenen te verdwijnen en de nieuwe begraafplaatsen moesten voortaan buiten het centrum aangelegd worden en ommuurd zijn uit eerbied en om misbruiken te voorkomen.

Het gemeentebestuur vond een geschikte plaats in de Molenstraat. Een perceel van 62 a 80 ca, eigendom van het Armenbestuur, tegenover het (nu verdwenen) molenhuis van de windmolen. Het nieuwe kerkhof werd op 4 oktober 1900 ingewijd door Mgr. A. Stillemans.

Het monument van De Backer, ingehuldigd op 30 april 1905 prijkt eenzaam en centraal op de nieuwe begraafplaats.

Advocaat De Backer (1858-1904) was één van de belangrijkste voormannen in de daensistische partij. Deze autodidact bracht het door zelfstudie tot Doctor in de Rechten. Hij was democraat, Vlaamsgezind en samen met priester Daens de spilfiguur in de harde sociale strijd die de Christelijke Volkspartij voerde.

In 2004 kreeg hij een borstbeeld in de Lebeke, het gehucht waar hij geboren werd.

HERINNERING
aan de Onthulling van het Gedenkteecken
A. DE BACKER
te Denderhoutem, den 30 April 1905.

Molenstraat Brouwerij Maes

Op het einde van de Molenstraat, bevond zich de brouwerij van Albert Maes, die hij had geerfd van zijn vader (de notaris en latere burgemeester) Gerard Charles.

Bij de brouwerij staat de Zevenkapel. Het is de oudste foto van de kapel van O.L.Vrouw van Zeven Weeën: een bakstenen gebouw met een natuurleien dak. In 1913 werd de gevel bepleisterd en de natuurleien vervangen door kunstleien.

Op de tweede prentkaart zien wij het café 'In het Volkshuis' beter gekend als het 'zegelkeskot' tijdens WO II gehuurd door de rantsoenerings- en ravitailleringadministratie voor de zegelbedeling en niet bij toeval in brand gestoken.

Ernaast café en zaal 'De Volkswil', later 'Het Vlaamsch Huis', de stek van de Christene Volkspartij ofte 'de Doozjen', annex café uitgebaat door Omer Scheerlinck en Julia Adriaens. De boerderij op de hoek tegenover de kapel, is die van Désiré De Dier en Odille Adriaens.

Molenstraat De Zevenkapel

De oorspronkelijke kapel stond op de kruising van de Molenstraat en de Borrekent en gaat terug tot 1427.

Deze was '...geleghen up den platse tusschen cornelis viken stede huys ende erve aan deen zide ende straete an dandre zide' en was twee kapoenen pacht per jaar verschuldigd aan de Geraardsbergse Sint-Adrianusabdij, genoemd naar de Heilige Adriaan, de pestheilige. Ze heette oorspronkelijk de Laserijekapel en was in 1595 zo belangrijk was dat ze figuratief werd afgebeeld op de 'Caerte ende discriptie figuerative van de gheel den Lande van Aelst' van Jacques Horenbault.

In 1727 werd ze herbouwd maar in 1962 was ze zo bouwvallig geworden dat besloten werd de kapel te slopen en een nieuwe kapel te bouwen in het voorparkje van het nabijgelegen kerkhof in de Molenstraat.

Dr. Hector Van Ongevalle

Dr. Van Ongevalle kwam als jonge geneesheer naar Denderhoutem en huwde er Josepha-Elisa Coppens (dochter van Franciscus, de molenaar van de Groebemolen in de Vondelen) in 1899. Zij zijn het die dit prachtige huis lieten bouwen in de (bovenste) Borrekent dat tot op de dag van vandaag, godzijdank, quasi in zijn oorspronkelijke staat, maar stijlvol gerenoveerd, werd bewaard. Hij was voorzitter van de kerkraad. Vanaf 1933 vinden wij hem als gemeenteraadslid en vanaf 1939 tot 1946 als schepen voor de katholieke partij.

Na de verkiezingen treedt zijn zoon René op het politieke plan en wordt schepen tot 1953. Zoon Justin wordt apotheker en emigreert naar Canada waar hij overlijdt. Zoon Omer bleef ongehuwd en werd nijveraar. Zoon Robert werd eveneens apotheker en vestigde zich in Aalst.

De veldkapel

Middenin de velden en de weiden daar waar Lebeke, Borrekent en Dries elkaar raken werd een veldkapelletje gebouwd in 1937 door de BJB (Boeren Jeugdbond) onder impuls van onderpastoor en proost van de beweging Kamiel Van Vreckem en BJB-leidster Maria Matthijs. Een fles met de namen van de initiatiefnemers werd in de fundering ingemetseld.

De feestelijke inwijding (er stond zelfs een kermismolentje!) van de kapel had plaats op 23 mei 1937. In stoet werd via de Nieuwstraat, Lebeke en de Kapelstraat naar de kapel getrokken waar de BJB-meisjes in hun uniform optraden onder het goedkeurend oog van hun fiere proost. En ja, zoals jullie kunnen zien, was de 'bonnet' volop in de mode! De bomen die er toen stonden zijn verdwenen maar in de plaats is een prachtige linde gekomen in wiens schaduw het rustig verpozen is!

Adv. De Backerstraat Dr. Feliciaan Van Oudenhove

Op de prentkaart de dokterswoning van 'M. Docteur Van Oudenhove Denderhautem'. Feliciaan was één van de zonen van Pieter van Oudenhove uit de Lebeke, de eigenaar van één der meest prestigieuze boerenhoven van de hele streek. Hij werd dokter, huwde Cornelia De Boom en liet in 1878 het prachtige herenhuis bouwen in een park aan de Vier Bunders (huidige Adv. De Backerstraat), dat later zou verkaveld worden in de huidige Rode Kruislaan.

Hij werd in 1886 verkozen als gemeenteraadslid voor de Katholieke Partij en werd burgemeester in 1888 tot in 1896. Hij werd opgevolgd door Kamiel Schouppe.

Ca. 1920 verkoopt hij het herenhuis aan de aange trouwde familie Mertens-Heyvaert en gaat hij inwonen bij zijn dochter Joséphine die gehuwd was met dokter Honoré Pauwels, boegbeeld der Atomse Daensisten en moeder van mevrouw dokter Jozef De Roeck.

Zonnestraat Sint-Aloysius basisschool

In 1921 volstaan de oude gebouwen in de Molenstraat niet meer en diende er een grote moderne school te komen. Na hevige discussies tussen katholieken en daensisten werd uiteindelijk in 1922 een perceel aangekocht in Daal (de huidige Zonnestraat). Er komt een nieuwe gemeenteschool voor jongens met 5 klassen in 1924. De meisjes zullen voortaan het ganse gebouw bezetten in de Molenstraat.

In 1962 werd de school overgenomen door het bisdom en verhuizen leerlingen en leerkrachten van de (vrije) basisschool in Borrekent naar de lokale afdeling van het Ninooftse Sint-Aloysiuscollege. De meisjes verhuisden naar de gemeentelijke meisjesschool in de Molenstraat, die op haar beurt ook zou overgenomen worden door het college.

Adv. De Kat en postbureau

Wij eindigen onze wandeling doorheen Atom op 'De Kat'.

Nu nog spreken echte Atommenaars van 'De Kat' wanneer ze het hebben over de Advokaat De Backerstraat. Van waar de naam komt is ons onbekend, maar nog steeds is hij ingeburgerd bij de oudere dorpingen.

Rechts, tegenover het wagenhuis van Dr. Feliciaan Van Oudenhove, de herenwoning van Donaat Houtman en Irmina Van Damme.

In 1893 werd hij verkozen tot gemeenteontvanger, maar hetzelfde jaar neemt hij na een dispuut met het gemeentebestuur zelf ontslag. Zijn zoon Maurits werd in 1910 benoemd als gemeenteontvanger.

In 1897 krijgt Denderhoutem eindelijk een onder-

postontvangerij, naast de woning van Donaat Houtman.

Vervolgens één open ruimte die later zal worden aangevuld in 1904 met de notariswoning van Edgard Van Oudenhove (nu meubelzaak), de winkel van Amandus Van Keymeulen, uitgever van de prentkaart, de beenhouwerij/hoedenwinkel van Edmond Schandevyl en Germaine De Luyck en de kapperszaak van hun zoon Antoine. Vlak ernaast werd de parochiale zaal 'Hand in Hand' gebouwd in 1949.

De Kat

Links de woning met poort van bieruitzetter Camiel Anckaert (*Tit Miel*) en Celeste-Adeline De Dier. Ernaast de beenhouwerij van Maurice De Schrijver (*Boucher*) en Maria Gabrielle Perreman, jarenlang de voorzitter van de Atomse oudstrijders 1914-18.

Aan de overzijde de zaak van Maria Kiekens (*Krol Maria*), winkel van koloniale waren.

Ernaast in het deurgat, 'Héla van de Kat' (fam. Impens), gevolgd door de beenhouwerij Van Herreweghe en de schuur van 'Susken' Engels (waar apotheker De Vleeschouwer zijn apotheek opstartte, nu Smet-Ooghe). Verder de 'potten- en pannenwinkel' van Julienne De Cremer-Herman Muylaert. Daarnaast de beenhouwerij Van der Haeghen of 'den droeër' (de vader van de beenhouwer was stoelenmaker en draaide de poten). Op de hoek rechts café 'In den Hoed' van de familie 'Mousj Maria'. De herberg werd gehouden door Pauline, echtgenote van August Roelandt.

Bovenkant De Kat

Op de voorgrond, links de estaminet van Aloysius Goubert en Philomena Van Gucht, die een kroosterijk gezin hadden van 11 kinderen. Talrijke verkopen en verpachtingen hebben er plaats gehad. De doening zou overgenomen worden door hun dochter Maria Josepha en schoonzoon Renaat Matthijs. Hun dochter Maria werd kleuterleidster en huwde met Guillaume De Vos. In het ouderlijke huis begonnen zij eerst een kledingzaak en later zouden zij er ook de 'Elva Mipri', de eerste Atomse superette opstarten. Grenzend aan het estaminet de woonst van Baptiste Van der Burght en Adelaïde De Coorde tot op de dag van vandaag haast ongewijzigd gebleven en momenteel bewoond door kleinzoon Marc, zoon van Philibertus, beter gekend als 'Gilbert de verrever' en van Maria Coppens, alias 'Trek Maria'.

Rechts op de hoek van de Kat en de Molenstraat zien wij de hoger beschreven herberg 'In den Hoed', overgenomen door 'Gistjen outj 'n hoed'. Voor het café stond één van de publieke Atomse pompen.

Een prachtige opname van een 'monument' van Atom: Yvonne Souffreau, 'de potjekaatvraa' vóór de winkel van 'Cangees Lieken' die met de heiligenbeeldjes in het uitstalraam de devotie uitstraalt! Achter haar kraampje kijkt Marieken, de moeder van 'Lowieken van Parijs' rustig toe.

Een mooie getuigenis van de wijze waarop de plaatselijke kanthandelaars contact hielden met hun leveranciers (het gaat over de te leveren kantstukken, rekening houdend met de leveringsdatum).

Een goeden dag uit Denderhoutem

Een goeden dag uit Denderhoutem